

Liedjes van verlangen

viering van 28 november 2010

Waar het over gaat

Vandaag zingen wij liedjes van verlangen. De zondag van vandaag heet de eerste zondag van Advent. In de kerk bereiden de mensen zich voor op het Kerstfeest. Vier weken lang kijken mensen over de hele wereld reikhalzend uit naar het feest van het licht en van de geboorte van het kind van God in de wereld. En vier weken lang zingen we liedjes van verlangen, van hoop en van laat het toch alsjeblieft niet zo lang meer duren. Het is buiten donker, regen, koud, kom eens op met dat licht en met die warmte. Laat maar komen, dat kind.

Wij kinderen vinden Kerstfeest best leuk en gezellig. Maar zover is het nog niet. Eerst zijn wij aan de beurt. Want het is vandaag nog zeven nachtjes slapen en vol verwachting klopt ons hart. Want hij komt! En dat betekent nou ook het woord 'advent' – hij komt! Als we maar hard genoeg zingen. Waar wachten we nou op.

Schriftlezing (Romeinen 8, 18-22)

Hebben jullie dat nou ook, dat je eigenlijk, diep in je hart, in de oudste lagen van je ziel, weet, dat je zeker weet dat wat mensen nu moeten doormaken het niet haalt bij wat er komen gaat? Dat álles wat mensen lijden straks in één keer overspoeld wordt door het geluk dat ons beloofd is? Dat je dat gewoon weet? Het zou anders toch oneerlijk zijn?

Het lijkt wel alsof de schepping – de wereld, wij – haar nek uitsteekt, zich uitrekt en reikhalst naar de geheime nieuwe wereld die aan de kinderen van God onthuld zal worden.

De schepping – de wereld, ons eigen leven, wat mensen allemaal moeten meemaken – het is allemaal, als je erover nadenkt, zinloos, uitzichtloos. Het lijkt soms wel eens alsof de Schepper zelf het zo gemaakt heeft. Alsof het gewoon zo is en altijd zo zal zijn.

Maar ergens in alles wat zinloos lijkt, gloeit een kooltje dat 'hoop' heet, een vuurtje dat maar niet doven wil. En die hoop zegt ons dat die schepping zelf – de wereld, wij – losgezongen zal worden van het tromgeroffel van de dood en bevrijd zal meezingen in het vreugdekoor van de kinderen van God.

Wij weten immers dat de schepping – de wereld, wij zelf – als een vrouw die gaat baren zich kromt tot het moment dat het zover is: die onontkoombare geboorte van de nieuwe wereld. Zeker weten, die hoop.

Het oude liedje

Het oude liedje Marieke zit naast oma's bed. Ze kijkt naar haar vader. Die zit aan de andere kant van het bed en voelt zich volgens haar net zo ongelukkig als zij. Marieke vindt het moeilijk om oma zo te zien. Niet dat ze hier niet goed verzorgd wordt. De mensen in Het Anker doen erg hun best. Maar het is oma zelf die het niet gemakkelijk maakt. Met oma gaat het helemaal niet goed. En elke keer dat Marieke haar ziet, gaat het slechter dan de keer daarvoor. Oma is helemaal de weg kwijt en ligt alleen nog maar op bed. Ze eet en drinkt af en toe, krijgt een schone luier en mummelt voor zich uit. Ze herkent niemand meer, zelfs haar enige zoon niet, Mariekes vader.

Marieke houdt oma's hand vast. Ze hoort haar vader vertellen over hoe het thuis gaat. Oma reageert niet. Dat deed ze ook niet toen Marieke net wat over school en haar vriendinnen vertelde. Ze kijkt de hele tijd met schrikogen om zich heen en neuriet, bromt, mummelt wat, want zingen kun je het niet noemen. Ze zijn er al bijna een uur. Marieke geeft oma nog wat te drinken. Dan knikt haar vader haar toe. Het vaste sein voor vertrek. 'We gaan weer eens, moeder,' zegt haar vader zo opgewekt mogelijk. 'Tot de volgende keer.' Ze kussen oma om de beurt. Zachtjes, want ze slaapt al. Voorzichtig sluipen ze de kamer uit. Op de gang halen ze diep adem. Vader schudt zijn hoofd. Hij praat nog wat met de verpleegster en dan gaan ze

weer.

In de auto tuurt Marieke voor zich uit. Het regent en waait. Ze kijkt even opzij naar het gezicht van haar vader. Die tuurt door zijn bril om tussen de ruitenwissers door te kunnen kijken. Hij heeft natte ogen. Ze legt een hand op zijn arm. Hij kijkt even opzij en glimlacht.

‘Waarom ga je zo vaak naar haar toe?’ vraagt Marieke.

‘Het is mijn moeder’, zegt hij. ‘Dan doe je dat gewoon. Zij was er ook altijd als ik haar nodig had.’

‘Heeft ze jou nou nodig?’ vraagt Marieke. Lastige vraag, ziet ze vader denken. ‘Ja, toch wel, denk ik’, zegt hij na een poosje. ‘Maar ik weet het niet zeker. Ze ziet er altijd bang uit en ze wordt rustiger als ik er ben. Of als je moeder erbij is of jij. Maar misschien is het wel andersom. Misschien heb ik háár nog steeds nodig. Ook als ze er zo aan toe is.’

Het blijft even stil in de auto – regen en wind zijn aan het woord. Marieke denkt terug aan het gezicht van oma en haar bewegende mond. Ze vraagt zich ineens iets af. Wat zou oma eigenlijk zeggen? Als ze mummelt, lijken het soms losse klanken zonder enig verband, maar dan weer is het duidelijk een liedje.

‘Wat zegt ze eigenlijk, pap?’ vraagt ze. ‘Soms is het net alsof ze zingt. Toch?’

Haar vader knikt. ‘Ze zingt. Psalmen.’ ‘Psalmen?’ vraagt Marieke. ‘Die ze in de kerk zingen?’ ‘Ja, die heeft ze haar hele leven gezongen. Vroeger in huis, ik weet niet anders dan dat ze zachtjes voor zich uit zong. Altijd psalmen. Je oma was heel vroom. Is heel vroom.’

‘Kun je dan verstaan wat ze zingt?’ vraagt ze.

‘Nee’, zegt haar vader. Maar ik kan het wel zo’n beetje raden.’ En ineens begint hij daar in die auto uit volle borst te zingen: ‘Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot, o Heer, der legerscharen God.’

Marieke kijkt hem verbijsterd aan. Dat heeft ze nog nooit van hem gehoord. Hij houdt midden in een regel op met zingen en kijkt naar z’n dochter. Die verstopt een giechel achter haar hand. Heilgenot?

Legerscharen? ‘Ja, dat zingt ze. Zeker weten’, zegt vader. En hij lacht wat ongemakkelijk met haar mee. Ze parkeren de auto en rennen door de stromende regen naar huis. De tafel is al gedekt en de houtkachel loeit.

Onder het eten vertellen ze hoe het met oma ging. Mariekes moeder schudt haar hoofd. ‘Het arme mens. Ik ga volgende week weer mee’, zegt ze. Dan krijgt ze ineens haast. ‘Kom, ruim jij af, Geert? Ik ga me nu verkleden.’

Ai, schiet het ineens door Marieke heen. Vergeten. Dat is waar ook. Ze gaan zo weg. En geen oppas deze keer. Ze wist het zeker, toen ze het erover hadden. ‘Nee hoor, ik red het best. Ik ben geen kind meer. Ik ben al twaalf!’

Haar ouders hadden gelachen en elkaar aangekeken. ‘Nou, vooruit maar’, hadden ze gezegd. ‘En dan huren we een dvd’tje voor je.’ ‘Yes’, had Marieke geroepen.

Marieke ligt al een tijdje in bed en voelt zich heel wat minder prettig dan een paar uur geleden. De dvd was leuk, de chips waren lekker. En ze was een enorm grote meid. Maar ja. Hoe laat is het nou? Nog lang geen twaalf uur en dan pas komen haar ouders thuis.

Buiten giert de wind en de regen slaat op de ruiten. Geluiden. Krrak. Ze is alleen in huis. Maar kom op, ze is al wel twaalf, hoor. Dan maar aan fijne dingen denken. Maar ze denkt aan oma en fronst haar wenkbrauwen. Toch doezelt ze weg.

Krrak. Daar heb je het weer. Marieke gaat van schrik rechtop zitten. Ze heeft het toch echt gehoord. Of niet?

Iets of iemand op de trap. Ze weet het zeker. En het is de derde keer al. Of niet? Ze gaat zenuwachtig weer liggen en wordt boos op zichzelf. Waarom moet ze toch altijd doen alsof ze zo groot en sterk is? Waarom vond ze het goed dat haar ouders naar dat feestje gingen? ‘Nee hoor, ik red het best’. Ze hoort het zichzelf nog zeggen. Bah, wat laf dat ze niet durfde toe te geven dat ze het helemaal niet leuk vond. Maar haar ouders mochten toch ook wel eens zonder haar een avondje uit? En ze is al twaalf, toch? Nog maar twaalf, vindt ze nu eigenlijk en ze ligt te trillen in bed. Ze luistert met grote oren. Het blijft stil. Langzaam verdwijnt de kramp uit haar lijf. Ik moet over fijne dingen denken, denkt ze. Over die dvd, over haar nieuwe topje, over paarden. Dapper begint ze te denken.

Krrak, krrak. Marieke vliegt overeind. Echt hoor, er is iemand op de trap. Of iets. Ze zit versteend rechtop.

Zou ze het lampje aandoen? Of zou dat juist niet goed zijn? Zou die iemand of iets op de trap dan juist op haar afkomen zoals motten op het licht? Ze weet zich geen raad. Huilen maar? Maar dan zal ze zich verraden. Marieke telt de seconden en denkt koortsachtig na. Wat kan het zijn? De poes doet toch geen krak? Gek, als haar ouders thuis zijn, kraakt het ook. Maar dan vindt ze het niet erg. Oude huizen kraken, zegt haar moeder dan, Het zijn net oude mensen. De groeten, denkt Marieke. Dit is een andere krak. Een enge krak.

Hoe lang heeft ze nou niks gehoord? Twee, drie minuten? Het kan ook best een halve minuut zijn. Heeft ze het zich toch verbeeld? Ze gaat zachtjes liggen, want het bed kraakt ook een beetje. Niks. Ze doet oefeningen die ze wel eens heeft gezien, diep in- en uitademen, rustig worden. Het helpt een beetje. Half twaalf op de wekker. Wanneer komen ze nou? Stom, dat ze haar telefoon niet mee naar boven heeft genomen. Nu moet ze over de trap als ze haar ouders wil bellen. Dat is trouwens wel belachelijk, als ze voor het eerst alleen is. Nee hoor, dat doet ze niet.

Marieke dommelt langzaam weg. Krrrrrak! Een zware voetstap, zeker weten, boven aan de trap. Weer schiet Marieke overeind. Ik moet iets doen, denkt ze in paniek. En ineens zingt ze. Het eerste wat haar te binnen schiet. 'Zie de maan schijnt door de bomen, makkers staakt uw wild geraas!'

Ze zingt het vliegensvlug en loeihard. Waarom weet ze niet. Dan, als ze bij 'vol verwachting klopt ons hart' is gekomen, gaat de deur open. Het is haar vader. 'Marieke, wat is er? Ik dacht dat je allang sliep.'

Marieke springt uit bed en vliegt haar vader om de hals. Ze vertelt hoe bang ze was. 'Jullie mogen nooit meer weg, hoor! Ik ben veel kleiner dan jullie denken.' Haar vader moet lachen. 'Ja, maar je wordt toch groter', zegt hij en aait over haar haar. 'Vol verwachting klopt ons hart? Dat duurt nog twee weken.' Hij kijkt haar vragend aan.

Ze haalt haar schouders op. 'Het was het eerste wat me te binnen schoot', zegt ze. 'Nou', zegt haar vader, 'ik zal nooit meer de trap opsluipen, maar stampen als een olifant.'

'Wat is er, Geert?' roept moeder onder aan de trap.

'O niks', roept haar vader. 'Je dochter zingt sinterklaasliedjes. Of psalmen.'

'Wat?' roept moeder.

'Ik kom er zo aan', roept hij. 'Maar jij gaat nu slapen, droppie. Kus.' Marieke draait zich op haar zij en slaapt snel in. Er zit een oeroud liedje in haar hoofd.

Tekst bij de zegen

Wij zingen de zegenbede met een tekst uit de zevende eeuw. Een tekst voor onderweg, een tekst voor pelgrims ook, naar de woorden van Sint-Patrick, de legendarische monnik uit de vijfde eeuw die in Ierland het evangelie verkondigde. Het oude christendom van Ierland en Engeland, ook dat van de bekende Willibrord die het evangelie naar de Lage Landen bracht, is niet een godsdienst van kerken en bisschoppen, maar een rondreizend geloof en een openlucht geloof. De mensen van de weg – zo werden christenen ooit genoemd – en het geldt tot op de dag van vandaag. Daarom bidden en zingen wij om zegen op de weg die we allen hebben te gaan.